

จริง ๆ แล้วโลกดีขึ้นทุกวัน

Factfulness: Ten Reasons We're Wrong About the World and Why Things Are Better Than You Think

ISBN 978-616-1829-61-2

ผู้เขียน: Hans Rosling, Ola Rosling and Anna Ronnlund

ผู้แปล: นายแพทย์นที สาครยุทธเดช

บทวิจารณ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ

จำนวน: 356 หน้า / ราคา 345 บาท

โรงพิมพ์: Amarin HOW-TO

“อยากรู้ว่า เป็นคนเช่นไร ให้ดูจากหนังสือที่เขาอ่าน” หลาย ๆ ท่านคงเคยได้ยินหรือผ่านตากับประโยคนี้ เช่นเดียวกับคำพูดหรือความรู้สึกที่เกิดคำถามว่า “ทำไม เมื่อก่อนอะไร ๆ ก็ดีกว่าทุกวันนี้” ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อม อากาศ อาหาร ทรัพยากรต่าง ๆ หรือ แม้แต่ความรู้สึกต่าง ๆ ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แต่หนังสือเล่มนี้ Factfulness : จริง ๆ แล้วโลกดีขึ้นทุกวัน เป็นหนังสือที่ฮันส์ โรสลิง (Hans Rosling) ผู้ซึ่งจบการศึกษาด้านสถิติและแพทยศาสตร์ โดยฮันส์เป็นศาสตราจารย์ด้านสุขภาพระหว่างประเทศที่สถาบันแคโรลินสกา มหาวิทยาลัยทางการแพทย์ในสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งการศึกษาและการทำงานของเขาทำให้มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเกษตร การศึกษา ความยากจนและสุขภาพ ซึ่งฮันส์ ได้ก่อตั้งมูลนิธิแกปไมเนอร์ (Gapminder Foundation) ร่วมกับโอลา โรสลิง (Ola Rosling) ลูกชาย และแอนนา เรินน์ลุนด์ (Anna Rosling Ronnlund) ลูกสะใภ้ ซึ่งก็เป็นผู้ร่วมเขียนหนังสือ Factfulness ด้วยเช่นเดียวกัน โดยที่ทำให้คนทั่วไปสามารถหาข้อมูลประชากรโลกที่มีอยู่อย่างเยอะแยะเต็มไปหมด นำมาศึกษาและใช้ประกอบการวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างง่ายดาย แม้ว่า ฮันส์ โรสลิง ผู้ซึ่งเป็นแพทย์และศาสตราจารย์ที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจและการพัฒนามนุษย์ ทั้งจากสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) นิตยสาร TIME เวที TED Talks และอีกมากมายได้เสียชีวิตลงแล้วด้วยโรคมะเร็ง เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2017 แต่ โอลา แอนนา ลูกชายและลูกสะใภ้ ผู้ร่วมก่อตั้งมูลนิธิแกปไมเนอร์ ยังดำเนินภารกิจที่อยากให้ทุกคนที่ได้มีมุมมองความเข้าใจต่อโลกไปในทางที่ดีขึ้น จากสถิติและผลสำรวจที่ทั้งสามคนรวบรวมเอาไว้

Factfulness : จริง ๆ แล้วโลกดีขึ้นทุกวัน ทำไมจึงเป็นหนังสือที่ บิล เกตส์ ชื่นชอบให้นักศึกษาจบใหม่ทุกคนในประเทศสหรัฐอเมริกาและได้แปลไปกว่า 36 ภาษา ขายไปแล้วกว่า 1 ล้านเล่ม ทำไมบิลเกตส์ ชายผู้ร่ำรวยและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลกจึงได้ยกย่องหนังสือเล่มนี้ และสนับสนุนให้นักศึกษาที่จบการศึกษาใหม่ได้อ่านกันทุกคนเพื่ออะไร เพื่อปรับแนวความคิด ปรับกระบวนการคิด ปรับการดำเนินชีวิต หรือเพื่อการอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุข ความน่าสนใจและเร้าใจของหนังสือเล่มนี้ เริ่มต้นด้วยคำถาม 13 คำถาม ถ้าทุกคนตอบโดยไม่ต้องคิดเยอะ ไม่ต้องมีข้อมูลต่าง ๆ ไม่ต้องกลัวว่าจะดูโง่ ไม่ต้องขวนขวายหาข้อมูลจะได้ผลดีที่สุด ความคิดแรกก็คือ ความรู้สึกที่มาจากจิตใจของคุณและเมื่อตอบทั้ง 13 ข้อแล้ว เมื่อคุณเฉลย คุณจะทราบบันท์ว่าคุณมองโลกอย่างไร จากนั้นให้พิจารณาต่อว่า เกิดอะไรขึ้นกับคำตอบของเรา แต่คุณไม่ต้องง

เพราะประเทศที่มีความสุขและดูจะเจริญฉลาดที่สุดในโลกอย่างสวีเดนกับนอร์เวย์ยังตอบคำถามชุดนี้ถูกแค่ร้อยละ 25 ส่วนอีกหลายประเทศที่เหลือต่ำกว่านี้ จนชวนให้น่าสงสัยยิ่งนักว่าเกิดอะไรขึ้นกับกระบวนการคิดที่ถูกปลูกฝังของเรา ดังนั้นการทดลองทำแบบทดสอบ 13 ข้อนี้ อาจจะทำให้เปลี่ยนความคิดไปทั้งชีวิต

หนังสือเล่มนี้ คืออาวุธที่ใช้ต่อสู้ความไม่รู้อันใหญ่หลวง นั่นคือ ทักษะแห่งการมองโลกตามความเป็นจริง โดยใช้ความจริงตามหลักธรรมแต่กลับไม่ได้รับการกล่าวถึง ดังนั้นอย่าให้ใครบอกเราว่าโลกใบนี้เป็นอย่างไรหรือเราควรมองชีวิตอย่างไร หนังสือเล่มนี้ ได้แบ่งเป็นบท ๆ ตามสัญญาตมณที่เราใช้ในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในโลกใบนี้จริงหรือไม่ โดยแบ่งเป็น บทที่ 1 สัญญาตมณแห่งการแบ่งแยก บทที่ 2 สัญญาตมณแห่งความเป็นลบ บทที่ 3 สัญญาตมณแห่งเส้นตรง บทที่ 4 สัญญาตมณการควบคุมความกลัว บทที่ 5 สัญญาตมณแห่งสัดส่วน บทที่ 6 สัญญาตมณแห่งการเหมารวม บทที่ 7 สัญญาตมณการสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ บทที่ 8 สัญญาตมณแห่งมุมมองด้านเดียว บทที่ 9 สัญญาตมณการต่อต้านการตำหนิ บทที่ 10 สัญญาตมณแห่งความเร่งด่วน บทที่ 11 การรู้ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ และส่งท้ายด้วยหลักทั่วไปของการเรียนรู้ข้อเท็จจริง เมื่อเห็นทั้ง 10 สัญญาตมณแห่งความเร่งด่วน การที่คนเรามองโลกไปในทางที่แย และเครียดเกินความเป็นจริง มาจาก 10 สัญญาตมณฝังลึกของเราเองหรือไม่ หรือแท้จริงแล้วมีมากกว่า 10 สัญญาตมณนี้หรือไม่ เราเท่านั้นที่จะรู้

10 FACTFULNESS COMMANDMENTS

1. สัญญาตมณแห่งการแบ่งแยก (Locate the majority) เป็นความพยายามของคนเราจะแบ่งทุกอย่างออกเป็นสองกลุ่ม โดยมีเส้นกั้นไม่ว่าจะบางหรือหนาระหว่างสองกลุ่มนั้น เช่น ดิกับชั่ว คนดีกับคนเลว คนรวยกับคนจน คนขยันกับคนเกียจคร้าน ซึ่งบางครั้งการแบ่งแยกแบบนี้ก็ดูสุดโต่งจนเกิดเป็นความขัดแย้งกันจนไม่สามารถประสานกันได้

2. สัญญาตมณแห่งความเป็นลบ (Expect negative news) เป็นแนวโน้มที่คนมักจะเห็นหรือคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีมากกว่าสิ่งที่ดี ถึงแม้ว่าสัญญาตมณแบบนี้บางครั้งจะทำให้รู้สึกรอบคอบและมีความสุขในการดำเนินชีวิตหรือการทำงานลดลงอย่างที่ไม่ควรจะเป็น

3. สัญญาตมณแห่งเส้นตรง (imagine non straight line) เป็นการมองทุกอย่างเป็นกราฟที่จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงเรื่อย ๆ ตามแนวโน้มที่ศึกษามา หรือลดลงเรื่อย ๆ จากนั้นพุ่งสูงขึ้นเรื่อย ๆ หรือจากสูงแล้วลดต่ำลงมา โดยใช้ชีวิตตามความน่าจะเป็นตามทฤษฎีที่คิดว่าร้ายแรงมา โดยอาจลืมปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ

4. สัญชาตญาณการควบคุมความกลัว (Control your fears) เป็นความกลัวที่ฝังใจ ซึ่งอาจเกิดจากการกลัวตาม ๆ กันมา ดังนั้นเมื่อมีคำถามว่ากลัวสิ่งใดมากที่สุด ก็มักจะได้รับคำตอบซ้ำ ๆ เดิม ๆ คือ ผี ความสูง เลือด สัตว์มีพิษหรือ ที่แคบ ซึ่งความกลัวเหล่านี้ถูกฝังลึกอยู่ในสมองเพราะเหตุผลด้านวิวัฒนาการ ความกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งที่บางอยากรยังไม่เคยเจอเลยในชีวิตจริง

5. สัญชาตญาณแห่งสัดส่วน (Check proportions) เป็นการที่คนเรามีแนวโน้มที่จะเห็นสิ่งต่าง ๆ ผิดจากขนาดจริง เข้าใจสัดส่วนหรือขนาดของสิ่งต่าง ๆ ผิดไป เช่น เกมการทดสอบสายตา การเปรียบเทียบขนาด ความตรงของเส้น ขนาดของกล่องต่าง ๆ เรามักเจอภาพลวงจึงทำให้การคิดเราผิดเพี้ยนไปด้วย

6. สัญชาตญาณแห่งการจัดกลุ่ม (Question your categories) คนเราทุกคนมักจะมีการแบ่งแยกกลุ่มดังสัญชาตญาณแรกและเหมารวมโดยอัตโนมัติตลอดเวลาโดยที่เราไม่รู้ตัว เช่น คนภาคอีสานเป็นคนตลก คนภาคใต้กินรสจัด เป็นต้น

7. สัญชาตญาณการสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ (Notice slow changes) คนเรามักมีความคิดว่าลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเป็นตัวกำหนดชะตากรรมของแต่ละบุคคล ประเทศ ศาสนาหรือวัฒนธรรม เป็นความคิดที่ฝังลึกกว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ลูกของโจรมักจะเป็นโจร เด็กที่เกิดในครอบครัวแตกแยกมักไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ เป็นต้น

8. สัญชาตญาณแห่งมุมมองด้านเดียว (Use multiple tools) เป็นความคิดของคนเราที่ยึดติดกับความคิดเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เพราะความคิดง่าย ๆ จะดึงดูดใจและทำให้เราสบายใจได้มากกว่า และคิดว่าปัญหาทั้งหมดแก้ไขได้ด้วยวิธีเดียวเท่านั้น

9. สัญชาตญาณการต่อต้านการตำหนิ (Resist blaming) เป็นสัญชาตญาณที่เราทุกคนมักหาเหตุผลที่ชัดเจนเรียบง่าย มาอธิบายว่าทำไมถึงเกิดสิ่งไม่ดีขึ้นขึ้น โดยจะพยายามหาตัวคนผิดมาลงโทษอยู่ตลอดเวลา ทำให้เสียความสามารถในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีกเพราะมัวแต่ชี้ตัวคนผิดอยู่

10. สัญชาตญาณแห่งความเร่งด่วน (Take small steps) ความกดดันที่เกิดขึ้นในจิตใจ “ถ้าไม่ทำตอนนี้ ก็ไม่ต้องทำอีกเลย!” คำพูดเหล่านี้จะเป็นการกระตุ้นสัญชาตญาณความเร่งด่วนในตัวคุณ ทำให้คุณทำสิ่งต่าง ๆ โดยคิดอย่างมีเหตุผลน้อยลง ตัดสินใจเร็วขึ้นและทำเดี๋ยวนั้น

สุดท้ายแล้ว “ทักษะแห่งการมองโลกตามความเป็นจริง” เป็นทักษะสำคัญที่หนังสือเล่มนี้มอบให้สำคัญกับเราทุกคน ในทุกวันและทุกทิศทางที่เราเลือกคิดและทำ เราจะบรรลุเป้าหมายด้วยการใช้ทักษะควบคุมสัญชาตญาณ 10 อย่างของเราได้อย่างไร ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้ให้แนวคิดไว้ ในส่วนการปฏิบัติหรือการกระทำ เป็นเรื่องเฉพาะตนที่เนื้อหาที่น่าจะทำให้ทุกคนได้เห็นสัญชาตญาณของตนเอง และเราสามารถก้าวข้ามสัญชาตญาณเหล่านี้เพื่อการพัฒนาตนเองหรือไม่ เนื่องจากเล่มนี้ได้แสดงให้เห็นว่า “จริง ๆ แล้วโลกของเราดีขึ้นทุกวัน” จากข้อมูลต่าง ๆ ทุกด้านทั่วโลก เราจึงควรกลับมาถามตัวเองว่า “แล้วเราละ คิดหรือทำอะไรที่ดีขึ้นหรือยัง”

เอกสารอ้างอิง

Rosling, H., Rosling, O., and Ronnlund, R. (2562). *Factfulness: Ten reasons we're wrong about the world and why things are better than you think* [จริง ๆ แล้วโลกดีขึ้นทุกวัน]. สำนักพิมพ์ Amarín HOW-TO.